

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ 6 - 50 132 ΚΟΖΑΝΗ – ΤΗΛ 24610-27783, e-mail : oee5pt@oe-e.gr

Αριθ. Πρωτ.: 327

Κοζάνη : 30-09-2021

Προς:

Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων κα. Νίκη Κεραμέως

Κοιν:

- Υφυπουργό Ανώτατης Εκπαίδευσης κ. Άγγελο Συρίγο
- Υφυπουργό Υποδομών και Μεταφορών κ. Μιχάλη Παπαδόπουλο
- Βουλευτές Δυτικής Μακεδονίας
κ. Γεώργιο Αμανατίδη, κ. Ιωάννη Αντωνιάδη,
κα. Καλλιόπη Βέττα, κα Βασιλική Βρυζίδου,
κ. Στάθη Κωνσταντινίδη, κ. Ανδρέα Πάτση,
κα. Πέρκα Πέτη, κα Ολυμπία Τεληγιορίδου
κ. Ζήση Τζηκαλάγια
- Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας κ. Γεώργιο Κασαπίδη
- Πρύτανη Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
κ. Θεόδωρο Θεοδουλίδη

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Αφορμή για την επιστολή αποτελεί η ανακοίνωση των βάσεων για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και οι σημαντικά μειωμένες θέσεις εισακτέων στα περιφερειακά ιδρύματα. Ως Τοπική Διοίκηση ενός επιστημονικού φορέα όπως το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας μας απασχολούν ιδιαίτερα τα θέματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα και ιδιαίτερα στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Εξάλλου στο ΠΔΜ λειτουργεί σχολή οικονομικών επιστημών όπου φοιτούν και δραστηριοποιούνται εκατοντάδες συνάδελφοι οικονομολόγοι. Φέτος εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το κριτήριο της ελάχιστης βάσης εισαγωγής (ΕΒΕ) το οποίο προβλέπεται ,μεταξύ άλλων, στο Νόμο 4777/2021. Στόχος είναι να ανταποκριθεί στην αδιαμφισβήτητη ανάγκη για αναβάθμιση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος στην Ελλάδα. Οι “επενδύσεις” στην παιδεία, εκ των πραγμάτων, αργούν να φέρουν αποτελέσματα και δυστυχώς στην Ελλάδα δεν έχουμε δείξει την απαιτούμενη υπομονή. Κάθε κυβέρνηση τις τελευταίες δεκαετίες, καμιά φορά και δυο διαδοχικοί υπουργοί της ίδιας κυβέρνησης, κατέθεσε τουλάχιστον ένα νέο νομοσχέδιο για την παιδεία, χωρίς κατά κανόνα να λαμβάνονται υπόψη οι παρεμβάσεις και οι στόχοι των προηγούμενων. Ευχόμαστε η προσπάθεια αυτή να έχει καλύτερη τύχη και κυρίως καλύτερα αποτελέσματα.

Θα επικεντρωθούμε στο ζήτημα της ανάπτυξης του νέου Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, σε συνάρτηση με τη μεταβατική περίοδο που ήδη διανύει η περιοχή ως απόρροια της ενεργειακής αναδιάρθρωσης που επιχειρείται στην Ελλάδα μετά από αρκετές δεκαετίες εξάρτησης από το λιγνίτη .Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί κατά γενική ομολογία τον βασικότερο πυλώνα στον οποίο μπορεί να στηριχθεί το δύσκολο εγχείρημα της διατήρησης μιας βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας στην περιοχή. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι το Πανεπιστήμιο έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στις δομές που έχουν δημιουργηθεί για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή παρεμβάσεων στη μετά λιγνίτη εποχή.

Τονίζουμε και εδώ ότι η ανάπτυξη ενός δυναμικού πανεπιστημίου είναι ζωτικής σημασίας. Σε παγκόσμιο επίπεδο είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν παραδείγματα ανεπτυγμένων περιφερειών χωρίς την ύπαρξη και δραστηριοποίηση ακμαίας ακαδημαϊκής κοινότητας. Οι θετικές επιδράσεις ξεπερνούν τα όρια της απλής οικονομικής μεγέθυνσης και αφορούν σε βασικά μεγέθη όπως η ηλικιακή σύνθεση, το μορφωτικό επίπεδο, ο εκσυγχρονισμός της οικονομικής δραστηριότητας κ.α.

Η συσχέτιση του διανοητικού κεφαλαίου με τη γενικότερη ευημερία και ανάπτυξη μιας κοινωνίας είναι αδιαμφισβήτητη. Χαρακτηρισμό είναι το παράδειγμα της Ιρλανδίας, μιας χώρας με λίγους φυσικούς πόρους και μέτρια πολιτική επιρροή. Αξιοποιώντας πλεονεκτήματα όπως η γλώσσα και η γεωγραφική της θέση επένδυσε στην έρευνα, την προσέλευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων των νέων κυρίως ανθρώπων. Ως αποτέλεσμα η Ιρλανδία σήμερα έχει ένα από τα υψηλότερα βιοτικά επίπεδα στην ΕΕ και τον κόσμο.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι η ελληνική οικονομία , μετά από μια βαθιά δεκαετή συρρίκνωση που ακολουθήθηκε από μια πρωτόγνωρη (για τη σύγχρονη εποχή) παγκόσμιας κλίμακας πανδημία , έχει δυνατότητες να ακολουθήσει μια έντονα αναπτυξιακή πορεία στα επόμενα χρόνια. Οι προβλέψεις αυτές είναι παρακινδυνευμένες κυρίως λόγω του ρευστού κλίματος στην παγκόσμια οικονομία και γεωπολιτική. Ωστόσο η θετική προοπτική για την

ελληνική οικονομία φαίνεται να είναι βάσιμη. Σε αυτό συνηγορούν και οι περισσότερες αναλύσεις έγκυρων μακροοικονομικών αξιολογητών.

Δυστυχώς στη Δυτική Μακεδονία δεν επικρατεί αυτή η αισιοδοξία. Αντίθετα κυριαρχεί η αβεβαιότητα και ο προβληματισμός. Ο κίνδυνος η Περιφέρεια να μην είναι σε θέση να ακολουθήσει την αναμενόμενη οικονομική ανάπτυξη της υπόλοιπης χώρας είναι αυξημένος. Κάποιες από τις αιτίες είναι :

- η τοπική οικονομική δραστηριότητα εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τον λιγνίτη στον ανατολικό άξονα της Περιφέρειας και τη γούνα στο δυτικό. Αυτοί οι κλάδοι βρίσκονται σε μη αναστρέψιμη ύφεση παγκοσμίως.
- Τα χρονικά περιθώρια για μια συγκροτημένη και όσο το δυνατό ανώδυνη μετάβαση σε μια νέα οικονομική πραγματικότητα είναι πολύ στενά. Υπάρχουν περιπτώσεις σε άλλα κράτη και μάλιστα πολύ ανεπτυγμένα, όπου η νέα ισορροπία επιτεύχθηκε μετά από δεκαετίες με μεγάλο κόστος.
- η Περιφέρεια έχει γεωγραφικές και κλιματικές ιδιαιτερότητες που δεν της επιτρέπουν να ακολουθήσει το μοντέλο ανάπτυξης της υπόλοιπης χώρας σε βασικούς κλάδους της οικονομίας όπως ο τουρισμός και η μεσογειακή αγροτική παραγωγή.
- Η επιχειρηματικότητα και η κοινωνική κινητικότητα υστερούν σε σχέση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές περιφέρειες
- Η Δυτική Μακεδονία υστερεί και στην ανάπτυξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με καθυστέρηση σε σχέση με άλλες Περιφέρειες της χώρας αναπτύσσεται ένα Πανεπιστήμιο. Στο σημείο αυτό, κατά την άποψή μας, υπάρχουν καλές προϋποθέσεις για την άμεση εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών από την πλευρά της Πολιτείας. Στην κρίσιμη περίοδο που διανύει η ΔΜ η επιστημονική έρευνα και το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελούν τους τομείς που ανοίγουν τον δρόμο προς το μέλλον για να ακολουθήσει το σύνολο της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας. Όπου εκλείπουν αυτά οι κοινωνίες δύσκολα αποφεύγουν την στασιμότητα και τελικά την παρακμή.

Με βάση τις ανακοινώσεις των βάσεων εισαγωγής διαπιστώνουμε ότι οι κενές θέσεις ξεπερνούν σε κάποιες περιπτώσεις τα δύο τρίτα των συνολικά προκηρυσσόμενων θέσεων για το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Αυτά χωρίς να συνυπολογίζονται οι μεταγραφές που θα ακολουθήσουν. Με το ρυθμό αυτό μεσοπρόθεσμα ο μικρός αριθμός φοιτητών θα αποτελεί το βασικότερο παράγοντα χαμηλής ελκυστικότητας του ΠΔΜ επιπρόσθετα σε μια σειρά άλλων μειονεκτημάτων. Από πού πηγάζουν αυτά τα μειονεκτήματα και πως μπορούν να αντιμετωπιστούν;

Πρόσφατα το Υπουργείο Παιδείας εισήγαγε σειρά νομοθετημάτων προσαρμογής της πολιτικής για την παιδεία στους νόμους και κανόνες που διέπουν την ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και οι ρυθμίσεις που αφορούν στα επαγγελματικά δικαιώματα αποφοίτων μη κρατικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Το ζήτημα αυτό αφορά άμεσα και στο Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας για λόγους που δε θα αναλυθούν εδώ.

Η άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων είναι επίσης μια σταθερή ευρωπαϊκή πολιτική η οποία υπηρετείται κατ'εξοχήν και από τις ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση. Η λειτουργία περισσότερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στα μεγάλα αστικά κέντρα φέρνει σε ακόμη πιο δύσκολη θέση τα περιφερειακά κρατικά ιδρύματα, παρόλο που δεν υστερούν στο επίπεδο εκπαίδευσης, έρευνας και υποδομών.

Πέρα βέβαια από την ευρωπαϊκή πολιτική, η Ελλάδα έχει επιπλέον σοβαρούς λόγους να στηρίζει την λειτουργία ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε περιφέρειες όπως η Θράκη, το Αιγαίο και η Δυτική Μακεδονία. Σε μια εποχή που το κύμα της αστυφιλίας παγκοσμίως τείνει να γίνει τσουνάμι η ισόρροπη γεωγραφικά ανάπτυξη είναι χαρακτηριστικό των ανεπτυγμένων κρατών σε αντιδιαστολή με τα αστικά κέντρα των δεκάδων εκατομμυρίων κατοίκων.

Ποιο δρόμο θα ακολουθήσει η Ελλάδα; Οι τεχνολογικές εφαρμογές της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης σε συνδυασμό με το μικρό μέγεθος του πληθυσμού και της εδαφικής επικράτειας, καθιστούν την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα περισσότερο επιθυμητή, εφόσον φυσικά υπάρχει η βούληση να συμβεί αυτό. Είναι ζήτημα βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου όχι μόνο για την περιφέρεια αλλά και για τα μεγάλα αστικά κέντρα, κυρίως την Αττική, που πραγματικά ασφυκτιούν από την υπερμεγέθη αστική ανάπτυξη. Επιπλέον, από οικονομικής άποψης, η ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη ανταποκρίνεται στην ανάγκη για πιο αποδοτική κατανομή και εκμετάλλευση των διαθέσιμων πόρων.

Για την φετινή χρονιά και σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου, τα πανεπιστήμια με βάση τις υποδομές που έχουν ζητήσαν 47.000 πρωτοετείς φοιτητές. Τελικά ανακοινώθηκαν 78.000 θέσεις προς κάλυψη. Το μεγαλύτερο μέρος αφορά στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Στο γεγονός αυτό, κατά την άποψή μας, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα των πολλών κενών θέσεων στα περιφερειακά ιδρύματα.

Γενικά η εξισορρόπηση των θέσεων εισακτέων μεταξύ κεντρικών και περιφερειακών ιδρυμάτων είναι κάτι που φαίνεται ότι επιθυμεί το σύνολο της ακαδημαϊκής κοινότητας. Η πολιτική αυτή παράλληλα με ένα πρόγραμμα δημιουργίας σύγχρονων εγκαταστάσεων (campus) στα περιφερειακά ιδρύματα, όπως οι νέες εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, ώστε να διαμένουν και να σιτίζονται όσο το δυνατόν περισσότεροι φοιτητές μπορεί να συμβάλλει μέγιστα στην αναβάθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Απαιτείται βέβαια η συμβολή πολλών παραγόντων ώστε να επιτευχθεί μια συνολική πορεία αντάξια των προσδοκιών και δυνατοτήτων της χώρας

Η ρήτρα δίκαιης μετάβασης αποτελεί την παραδοχή ότι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας βρίσκεται σε ειδική μεταβατική κατάσταση. Η κατάσταση αυτή απαιτεί ειδικές αναπτυξιακές παρεμβάσεις από όλα τα Υπουργεία σε μια προσπάθεια να μετριαστεί το οικονομικό και κοινωνικό κόστος της μετάβασης. Η θεσμοθέτηση μίας μονάδας βάσης κάτω από αυτή που με την εφαρμογή της ΕΒΕ θα ίσχυε είναι, κατά την άποψή μας, ένα απλό "παυσίπονο". Η πολιτική αυτή στερείται οράματος και δυναμισμού. Ωστόσο θα μπορούσε να αποτελέσει μια προσωρινή στήριξη του ΠΔΜ στο πλαίσιο της ρήτρας δίκαιης μετάβασης.

Η ισότιμη λειτουργία πλέον και στην Ελλάδα μη κρατικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων επιτείνει την ανάγκη τα κρατικά πανεπιστήμια να ξεπεράσουν τις παθογένειες του

παρελθόντος και με αυτοπεποίθηση να επιτύχουν ακόμη υψηλότερες επιδόσεις. Εξάλλου, στην Ευρώπη τουλάχιστον, τα καλύτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι κρατικά. Στόχος πρέπει να είναι η Δυτική Μακεδονία να αναδειχθεί σε ισχυρό περιφερειακό κέντρο εκπαίδευσης και έρευνας. Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας να εξελιχθεί σε αναπτυξιακό πυλώνα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, αναπτύσσοντας συνεργασίες και δικτυώσεις με τον κόσμο της παραγωγής και της επιχειρηματικότητας, με κοινωνικούς φορείς, και με ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Το γεγονός ότι είναι σχετικά νέο αποτελεί έναν επιπλέον λόγο ώστε να δοθεί από την πολιτεία (κυβέρνηση και ακαδημαϊκή κοινότητα) η δέουσα προσοχή στην εφαρμογή ενός **πρότυπου σχεδίου στρατηγικής ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας**, υιοθετώντας πετυχημένες μεθόδους και πρακτικές που θα το καταστήσουν περισσότερο ελκυστικό εντός κι εκτός Ελλάδας. Παράλληλα φυσικά με την ενίσχυση του Πανεπιστημίου σε υποδομές, πόρους και χρηματοδότηση.

Τα παραπάνω μπορούν να αποτελέσουν το θεμέλιο της δίκαιης μετάβασης για τη Δυτική Μακεδονία. Επιπλέον, η εφαρμογή ενός πρότυπου, φιλόδοξου σχεδίου θα μπορούσε μεσοπρόθεσμα να αποτελέσει τον προπομπό της συνολικότερης αναβάθμισης της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Στη μετά λιγνίτη εποχή η Δυτική Μακεδονία δεν φαίνεται να έχει πολλές εναλλακτικές. Ορεινή, χωρίς μαζικό τουρισμό, χωρίς θάλασσα και λιμάνια, με σοβαρές αντιξοότητες στον πρωτογενή τομέα. Ο δρόμος που μπορεί να ακολουθηθεί είναι συγκεκριμένος. Ισόρροπη ανάπτυξη με έμφαση στη βιομηχανική παραγωγή, την πράσινη ενέργεια και την τεχνολογία. Ακόμη και αυτά όμως συνδέονται με την ανάπτυξη του πανεπιστημίου (έρευνα, ανθρώπινο δυναμικό κ.α).

Η πορεία του πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας είναι ένας παράγων που θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό το μέλλον της περιοχής. Η Ελλάδα έχει αρκετά πλεονεκτήματα ώστε να καταστεί μια σημαντική χώρα στο πεδίο της παγκοσμιοποιημένης πλέον εκπαίδευσης- κατάρτισης- έρευνας. Αυτό θα ήταν μια πολύ θετική εξέλιξη, ένα καθοριστικό για την πορεία της χώρας και την ευημερία των πολιτών επίτευγμα. Όσον αφορά στη Δυτική Μακεδονία αποτελεί τον αναντικατάστατο όρο για ένα βιώσιμο μέλλον.

Με εκτίμηση

Για την Τοπική Διοίκηση

του 5^{ου} Περιφερειακού Τμήματος Δυτικής Μακεδονίας

του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας

Ο Πρόεδρος Δημήτριος Κοεμτζόπουλος

ΚΟΕΜΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ